



<https://doi.org/10.70728/b.series.fil.v08.i09.030>

XALQ MAQOLLARINING STILIZATSIYASI VA TARJIMASIGA ALOQADOR JIHATLAR

Rahimova Shahzoda Do‘stmurodovna

@englishteacher1909@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0003-2461-0751>

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Xorijiy til va adabiyoti kafedrası o‘qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada xalq maqollarining badiiy va publitsistik matnda stilizatsiya qilinishi hamda ularni o‘zbek tilidan ingliz tiliga tarjima qilish bilan bog‘liq nazariy-amaliy masalalar tadqiq etiladi. Maqolning turg‘un shakli, umumlashgan hukmi, obrazlilik, ritmik-sintaktik qurilishi va milliy-madaniy mazmuni tarjima birligi sifatida yaxlit ko‘rib chiqiladi. Stilizatsiya jarayonida maqolning kanonik modeli qisqartirish, kengaytirish, komponent almashtirish, kontaminatsiya, inversiya va intertekstual ishora orqali yangilanishi ko‘rsatiladi. Tarjimada to‘liq ekvivalent, qisman ekvivalent, funksional analog, kalkalash, tavsifiy tarjima va kompensatsiya usullarining imkoniyatlari qiyoslanadi. Tahlil natijasida maqol tarjimasida faqat lug‘aviy ma‘noni emas, balki pragmatik vazifa, uslubiy bo‘yoq, milliy obraz va matndagi stilizatsion o‘zgarishni ham qayta yaratish zarurligi asoslanadi.

Kalit so‘zlar: Xalq maqoli, paremiologiya, stilizatsiya, tarjima, ekvivalentlik, funksional analog, milliy-madaniy komponent, pragmatika, transformatsiya, intertekstuallik.

Аннотация. В статье рассматриваются теоретические и практические аспекты стилизации народных пословиц в художественном и публицистическом тексте, а также их перевода с узбекского языка на английский. Пословица анализируется как целостная единица перевода, объединяющая устойчивую форму, обобщённое суждение, образность, ритмико-синтаксическую организацию и национально-культурное содержание. Выявляются способы обновления канонической модели пословицы посредством сокращения, расширения, компонентной замены, контаминации, инверсии и интертекстуального намёка. Сопоставляются возможности полного и частичного эквивалента, функционального аналога, калькирования, описательного перевода и компенсации. Обосновывается необходимость передачи не только словарного значения, но и прагматической функции, стилистической окраски, национального образа и характера авторской трансформации.

Ключевые слова: народная пословица, паремиялогия, стилизация, перевод, эквивалентность, функциональный аналог, национально-культурный компонент, прагматика, трансформация, интертекстуальность.

Abstract. The article examines theoretical and practical aspects of proverb stylization in literary and journalistic discourse and their translation from Uzbek into English. A proverb is approached as an integral translation unit combining a fixed form, generalized judgement, imagery, rhythmic and syntactic organization, and culture-specific meaning. The study identifies shortening, expansion, component substitution, contamination, inversion, and intertextual allusion as major techniques for modifying a canonical proverb. It compares full and partial equivalents, functional analogues, calques, descriptive translation, and compensation. The findings demonstrate that an adequate translation should reproduce not only propositional meaning but also pragmatic function, stylistic colouring, national imagery, and the author's transformation of the original proverbial model.

Keywords: folk proverb, paremiology, stylization, translation, equivalence, functional analogue, culture-specific component, pragmatics, transformation, intertextuality.

KIRISH

Xalq maqollari avlodlar tajribasini ixcham, obrazli va esda qolarli shaklda mujassamlashtiruvchi paremiologik birliklardir. Ular til tizimining tayyor formulalari sifatida qo‘llansa-da, real nutqda mutlaqo o‘zgarimas holda yashamaydi. Yozuvchi, publitsist yoki notiq maqolni muayyan kommunikativ maqsadga moslab qayta qurishi, uning bir qismini tushirib qoldirishi, tarkibidagi tayanch leksemani almashtirishi yoki tanish model asosida yangi ifoda yaratishi mumkin. Bunday hodisa maqol stilizatsiyasi sifatida talqin etiladi. Stilizatsiyalangan maqol o‘quvchida asl paremiyani esga tushiradi, biroq yangi kontekst tufayli qo‘shimcha baho, kinoya, yumor yoki polemik mazmun hosil qiladi.

Maqollar tarjimasi ikki karra murakkab jarayondir. Birinchidan, tarjimon turg‘un birlikning bevosita ma‘nosi ortidagi umumlashgan xulosani aniqlashi kerak. Ikkinchidan, maqol muallif tomonidan o‘zgartirilgan bo‘lsa, tarjimada asl model bilan transformatsiyalangan variant o‘rtasidagi intertekstual aloqa ham saqlanishi lozim. Shuning uchun maqolni so‘zma-so‘z ko‘chirish ko‘pincha yetarli emas: obraz, pragmatik ta’sir, uslubiy registr, ritm va milliy koloritning o‘zaro nisbatini belgilash talab qilinadi.

Tadqiqotning maqsadi xalq maqollarining stilizatsion xususiyatlarini aniqlash va ularni o‘zbek tilidan ingliz tiliga tarjima qilishda qo‘llanadigan strategiyalarni tizimlashtirishdan iborat. Mazkur maqsadga erishish uchun maqol va stilizatsiya tushunchalarining nazariy chegaralari belgilandi; maqol transformatsiyasining asosiy ko‘rinishlari ajratildi; o‘zbekcha birliklar inglizcha ekvivalent va analoglar bilan qiyoslandi; tarjimada milliy obraz, pragmatik vazifa va mualliflik yangilanishini saqlash mezonlari ishlab chiqildi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tavsifiy, qiyosiy-chog‘ishtirma, kontekstual, semantik-komponent, stilistik va tarjimashunoslik tahlili usullaridan foydalanildi. Material sifatida o‘zbek xalq maqollarining keng qo‘llanadigan namunalari hamda ularning ingliz tilidagi semantik yoki funksional

muqobillari olindi. Tahlil birligi alohida so‘z emas, balki maqolning yaxlit mazmuni, kommunikativ vazifasi va obrazli modeli deb belgilandi. Misollar uch mezon asosida baholandi: semantik yaqinlik, pragmatik tenglik va uslubiy-obrazli muvofiqlik.

Nazariy asos sifatida paremiologiyada maqolning an’anaviylik va variantlilik xususiyatlari, tarjimashunoslikda esa formal hamda dinamik ekvivalentlik, funksional moslik va madaniy transfer qarashlari qabul qilindi. Nida tarjimada qabul qiluvchi auditoriyada manba matniga imkon qadar yaqin ta’sir uyg‘otishni muhim deb biladi; Newmark kommunikativ tarjimada adresatga yo‘naltirilgan tabiiy ifodani ustuvor qo‘yadi; Baker turg‘un birliklarni tarjima qilishda o‘xshash ma’no va shaklga ega birlik, o‘xshash ma’noli boshqa shakl, parafraz yoki tushirib qoldirish kabi yechimlarni ko‘rsatadi [1; 2; 3]. Mazkur qarashlar maqollar tarjimasiga tatbiq etilganda ekvivalent tanlash faqat lug‘aviy moslikka emas, kontekstual vazifaga ham bog‘liq ekanini ko‘rsatadi.

MAQOLNING LINGVOSTILISTIK XUSUSIYATI

Maqol - tugallangan hukmni ifodalovchi, xalq tajribasi bilan tasdiqlangan, obrazli va nisbatan turg‘un sintaktik birlik. Uning asosiy belgilari qisqalik, umumlashtirish, didaktiklik, ritm, parallelizm, antiteza va ko‘chma ma’nodir. “Yetti o‘lchab, bir kes” maqolida sonlar qarama-qarshiligi, fe’llarning parallel qurilishi va buyruq ohangi ehtiyotkorlik g‘oyasini kuchaytiradi. Ingliz tilidagi “Measure twice, cut once” birligi xuddi shu pragmatik vazifani bajaradi, biroq son komponenti aynan mos emas. Demak, paremiologik ekvivalentlik tarkibiy aynanlikdan ko‘ra umumiy xulosa va nutqiy ta’sirning mosligiga tayanadi.

Maqolning stilistik kuchi uning ikki qatlamli semantikasida namoyon bo‘ladi. Birinchi qatlam konkret obrazni, ikkinchi qatlam esa umumlashgan hayotiy xulosani anglatadi. “Temirni qizig‘ida bos” birikmasida temirchilik faoliyati tasvirlansa-da, uning nutqiy mazmuni qulay fursatni boy bermaslikdir. Ingliz tilidagi “Strike while the iron is hot” maqoli obraz, tuzilish va pragmatik vazifa jihatidan deyarli to‘liq ekvivalent hisoblanadi. Bunday holatda tayyor ekvivalentdan foydalanish mazmun va uslubni bir vaqtda saqlaydi.

XALQ MAQOLLARINING STILIZATSIYA USULLARI

Stilizatsiya an’anaviy maqol modelining mualliflik maqsadiga ko‘ra ongli ravishda qayta ishlanishidir. U oddiy variantlilikdan farq qiladi: dialektal yoki og‘zaki variant tabiiy til jarayonida yuzaga kelsa, stilizatsiya muayyan matnda estetik va pragmatik vazifa bajaradi. O‘quvchi yangilangan shaklni tushunishi uchun uning ongida asl maqol modeli mavjud bo‘lishi zarur. Shu sababli stilizatsiya precedentlik va intertekstuallikka tayangan hodisadir.

Qisqartirish yoki ellipsisda maqolning bir qismi tushiriladi, ammo qolgan komponent butun mazmunni faollashtiradi. Masalan, “Yetti o‘lchab...” shakli “bir kes” qismini bevosita aytmasa ham, milliy til egasi uchun to‘liq maqolni eslatadi. Inglizcha tarjimada auditoriya o‘zbek maqolini tanimasligi sababli “Measure twice...” shakli har doim ham xuddi shunday assotsiatsiya tug‘dirmaydi. Kontekst talab qilsa, tarjimon ingliz tilidagi to‘liq maqolni berishi yoki ellipsisni izoh bilan kompensatsiya qilishi mumkin.

Komponent almashtirishda maqolning sintaktik qolipi saqlanib, bir yoki bir necha tayanch unsur yangilanadi. “Yetti o‘lchab, bir kes” modeli asosida yaratilgan “Yetti o‘ylab, bir yoz” birligi ilmiy yoki jurnalistik matnda mas’uliyatli yozuvga da’vat qiladi. Inglizcha “Think twice,

write once” varianti so‘zma-so‘z ekvivalent bo‘lmasa-da, parallel tuzilish va imperativ ohangni tiklaydi. Bu yerda tarjimon ingliz o‘quvchisiga tanish “Measure twice, cut once” modelini bilvosita uyg‘otib, stilizatsion ta’sirni saqlaydi.

Kengaytirishda kanonik maqolga izohlovchi yoki baholovchi komponent qo‘shiladi: “Bugungi ishni ertaga qo‘yma, ertangi kunning ham o‘z ishi bor”. Birinchi qism an’anaviy birlikni, ikkinchi qism esa sababni kuchaytirgan mualliflik davomidir. Tarjimada “Never put off till tomorrow what you can do today, for tomorrow has work of its own” shakli tanish inglizcha paremiyani saqlab, yangi komponentni tabiiy bog‘laydi.

Kontaminatsiya ikki maqol yoki turg‘un modelning qo‘shilishidan hosil bo‘ladi. Bunda matn yumoristik, kinoyaviy yoki tanqidiy tus olishi mumkin. Masalan, mehnat va natija haqidagi ikki xil paremiologik model bir gapda qorishsa, tarjimon har ikki manbani aniqlashi va maqsad tilida o‘xshash tanish birliklarni uyg‘unlashtirishi kerak. Aks holda mazmun tarjima qilinadi, lekin muallif yaratgan til o‘yini yo‘qoladi.

Inversiya va grammatik transformatsiya maqol tarkibidagi odatiy tartibni o‘zgartiradi. Bunday usul matnda urg‘u yoki poetik ohang yaratadi. Leksik takror, qofiya va alliteratsiya ham stilizatsiyaning faol vositalaridir. O‘zbek maqollarida tovush takrori va parallel fe‘l shakllari ko‘p uchrasa, inglizcha muqobilda qisqa urg‘uli so‘zlar, alliteratsiya yoki ritmik juftliklardan foydalanish mumkin. Tarjimon formal qurilishni mexanik takrorlashdan ko‘ra, uning stilistik vazifasini qayta yaratishi maqsadga muvofiq.

MAQOLLAR TARJIMASIDA EKVIVALENTLIK DARAJALARI

To‘liq paremiologik ekvivalentlarda mazmun, obraz va pragmatik vazifa mos keladi. “Temirni qizig‘ida bos” - “Strike while the iron is hot”; “Vaqt - oltin” - “Time is money” juftliklari shunday holatga yaqin. Ikkinchi misolda “oltin” va “money” komponentlari aynan bir xil bo‘lmasa-da, har ikki madaniyatda vaqtning iqtisodiy qiymati ta’kidlanadi. Shu sababli ekvivalentlikni mutlaq shakliy aynanlik emas, mazmuniy-funksional mutanosiblik sifatida baholash lozim.

Qisman ekvivalentlarda umumiy xulosa bir xil, lekin obraz yoki leksik tarkib farqlanadi. “Ko‘rpangga qarab oyoq uzat” maqolining inglizcha funksional muqobili “Cut your coat according to your cloth”dir. O‘zbek tilida ko‘rpa va oyoq, ingliz tilida esa mato va kiyim obrazi ishlatiladi. Ikkala maqol ham imkoniyatga yarasha ish tutishni anglatadi. Agar matnda aynan o‘zbek turmush tarzi yoki ko‘rpa obrazi muhim bo‘lmasa, inglizcha analog tabiiy va ta’sirchan yechimdir. Etnografik tasvir alohida ahamiyat kasb etsa, “Stretch your legs according to your blanket” kabi kalka qisqa izoh bilan berilishi mumkin.

Funksional analog obrazlar keskin farqlangan taqdirda ham bir xil kommunikativ natija hosil qiladi. “Jo‘jani kuzda sanaydilar” ingliz tilidagi “Don’t count your chickens before they hatch” maqoliga mazmunan yaqin. Birinchisida natijani mavsum yakunida baholash, ikkinchisida esa natija yuzaga kelmasdan turib xulosa qilmaslik ifodalanadi. Tarjimada matnning ogohlantiruvchi ohangi ustuvor bo‘lsa, inglizcha analog to‘g‘ri tanlov bo‘ladi.

Milliy-madaniy komponent kuchli bo‘lgan maqollarda bevosita ekvivalent topilmasligi mumkin. “Bir mayizni qirq kishi bo‘lib yeydi” birdamlik, saxovat va baham ko‘rish qadriyatini milliy obraz orqali ifodalaydi. Uni “Forty people share a single raisin” tarzida kalkalash obrazni

saqlaydi, ammo ingliz o‘quvchisi uchun paremiologik tabiiylik sust bo‘ladi. “Even a little is shared by all” shaklidagi tavsifiy tarjima mazmunni ochadi, biroq milliy kolorit kamayadi. Badiiy tarjimada kalkani kontekstual izoh bilan birlashtirish, ommabop yoki axborot matnida esa ixcham parafrazdan foydalanish maqbul.

TARJIMA STRATEGIYALARI VA ULARNING QO‘LLANISHI

Birinchi strategiya - tayyor ekvivalentni topish. U maqolning ma’no, vazifa, uslubiy registr va obraz tizimi mos kelganda samarali. Ekvivalent tanlashda ikki tilli lug‘atdagi birinchi variantga tayanish yetarli emas; birlikning real qo‘llanishi, konnotatsiyasi va kontekst bilan munosabati tekshirilishi zarur. Masalan, “Har yerni qilma orzu, har yerda bor tosh-u tarozi” mazmunini oddiy “Everywhere has its problems” orqali berish mumkin, ammo asl matndagi qofiya va obraz yo‘qoladi. Badiiy kontekstda ritmik kompensatsiya talab etiladi.

Ikkinchi strategiya - funksional analog. Bunda manba va tarjima maqollarining obrazlari turlicha bo‘lsa-da, nutqiy maqsadi bir xil bo‘ladi. “O‘z uying - o‘lan to‘shaging” maqoliga “East or west, home is best” funksional analog bo‘la oladi. O‘zbekcha birlikda oddiy o‘lan to‘shak ham o‘z uyida aziz ekani ifodalansa, inglizcha maqolda makonlar qarama-qarshiligi orqali uy qadri ulug‘lanadi. Tarjimon umumiy emotsional bahoni saqlaydi, ammo milliy obrazni maqsad tili an‘anasi bilan almashtiradi.

Uchinchi strategiya - kalkalash. U noyob milliy obrazni saqlash, muallifning etnomadaniy muhitini ko‘rsatish yoki maqolning keyingi matn bilan obrazli bog‘lanishini uzmaslik zarur bo‘lganda qo‘llanadi. Kalka grammatik jihatdan tabiiy bo‘lishi va o‘quvchini chalg‘itmasligi kerak. Zarur hollarda matn ichidagi qisqa izoh yoki izohli tarjima qo‘shiladi. Haddan tashqari kalkalash esa maqolni tushunarsiz jumlag aylan tirishi mumkin.

To‘rtinchi strategiya - tavsifiy tarjima yoki parafraz. Bu usul mazmunni aniq yetkazadi, lekin maqolga xos ixchamlik va obrazlilikning bir qismini kamaytiradi. Ilmiy, rasmiy yoki axborot matnida semantik aniqlik ustuvor bo‘lsa, parafraz o‘zini oqlaydi. Badiiy matnda esa yo‘qolgan ifodaviylikni boshqa vosita — alliteratsiya, parallelizm, metafora yoki ritmik qurilish orqali kompensatsiya qilish kerak.

Beshinchi strategiya - stilizatsiyani stilizatsiya bilan tarjima qilish. Agar muallif maqolning bir komponentini maqsadli almashtirgan bo‘lsa, tarjimada oddiy kanonik ekvivalentni berish noto‘g‘ri, chunki yangilik va til o‘yini yo‘qoladi. Masalan, “Bugungi ishni bugun reklama qil” shakli “Bugungi ishni ertaga qo‘yma” modeliga kinoyaviy ishora qilsa, inglizcha tarjima “Never advertise tomorrow what you can advertise today” tarzida “Never put off till tomorrow...” qolipini yangilashi mumkin. Bunda tarjimon mazmun bilan birga hosila modelni ham qayta quradi.

QIYOSIY TAHLIL

O‘zbekcha maqol	Inglizcha yechim	Usul	Tarjimaviy izoh
Temirni qizig‘ida bos	Strike while the iron is hot	To‘liq ekvivalent	Obraz va ogohlantiruvchi pragmatika saqlanadi.

Yetti o‘lchab, bir kes	Measure twice, cut once	Qisman ekvivalent	Son farqi mavjud, lekin ehtiyotkorlik mazmuni teng.
Ko‘rpangga qarab oyoq uzat	Cut your coat according to your cloth	Funksional analog	Turmush obrazlari almashadi, umumiy xulosa saqlanadi.
O‘z uying - o‘lan to‘shaging	East or west, home is best	Funksional analog	Uyga ijobiy baho saqlanadi, milliy obraz o‘zgaradi.
Bir mayizni qirq kishi bo‘lib yeydi	Forty people share a single raisin	Kalka va izoh	Birdamlik obrazi saqlanadi; kontekst izohi talab qilinishi mumkin.
Yetti o‘ylab, bir yoz	Think twice, write once	Ijodiy moslashtirish	Asl maqol modelining stilizatsiyasi qayta yaratiladi.

Jadvaldagi misollar tarjima usulini kontekstdan ajratib mutlaq belgilab bo‘lmasligini ko‘rsatadi. Xuddi bir maqol bir matnda tayyor analog bilan, boshqa matnda esa kalka yoki tavsifiy tarjima bilan berilishi mumkin. Masalan, “Ko‘rpangga qarab oyoq uzat” dialogda oddiy maslahat vazifasini bajarsa, inglizcha analog tabiiy eshitiladi. Etnografik ocherkda ko‘rpa detali tasvirning bir qismi bo‘lsa, uni “coat” obrazi bilan almashtirish matnning predmet olamini buzishi mumkin.

STILIZATSIYALANGAN MAQOLLAR TARJIMASIDAGI ASOSIY MUAMMOLAR

Birinchi muammo - tanib olish muammosi. Tarjimon transformatsiyalangan jumla zamirida qaysi kanonik maqol yotganini anglamasa, uni erkin mualliflik jumlasini sifatida tarjima qiladi va intertekstual qatlam yo‘qoladi. Shu bois tarjimondan ikki til paremiologik fondi, xalq og‘zaki ijodi va zamonaviy media tilini bilish talab etiladi.

Ikkinchi muammo - obraz va ma‘no o‘rtasidagi tanlov. Milliy obrazni to‘liq saqlash matnni begonalashtirishi, mahalliy analog bilan almashtirish esa manba madaniyatiga xos belgini yo‘qotishi mumkin. Qaror janr va tarjima maqsadiga bog‘liq: badiiy tarjimada begona madaniy obraz ko‘proq saqlanadi; reklama va ommaviy kommunikatsiyada tez anglashiladigan funksional analog ko‘proq samara beradi.

Uchinchi muammo - baholovchi va hissiy bo‘yoqning mos kelmasligi. Ikki maqolning lug‘aviy xulosasi bir xil bo‘lsa ham, biri yumshoq maslahat, ikkinchisi keskin tanbeh sifatida qo‘llanishi mumkin. Tarjimon modal fe‘llar, imperativ, so‘z tartibi va leksik registr orqali shu farqni hisobga olishi lozim. Aks holda ma‘no saqlangani bilan muallifning munosabati o‘zgaradi.

To‘rtinchi muammo - ritm, qofiya va tovush o‘yinidir. Maqolning esda qolish kuchi ko‘pincha mazmundan tashqari fonetik tashkiliga ham bog‘liq. O‘zbekcha qofiyani inglizchada aynan qaytarish imkonsiz bo‘lsa, qisqa sintaktik parallelizm, alliteratsiya yoki antiteza bilan

kompensatsiya qilish mumkin. Kompensatsiya ayni o‘rinda bo‘lishi shart emas, biroq matnning umumiy stilistik ta‘sirini tiklashi kerak.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tahlil natijalari maqol tarjimasini uch bosqichli jarayon sifatida tashkil etish mumkinligini ko‘rsatdi. Birinchi bosqichda kanonik maqol, uning bevosita va ko‘chma ma‘nosi, nutqiy vazifasi aniqlanadi. Ikkinchi bosqichda matndagi o‘zgarish turi - qisqartirish, kengaytirish, almashtirish, kontaminatsiya yoki grammatik qayta qurish belgilanadi. Uchinchi bosqichda maqsad tilidagi yechim semantik, pragmatik va stilistik mezonlar bo‘yicha tanlanadi.

Maqolning to‘liq ekvivalenti mavjud bo‘lsa ham, stilizatsiyalangan variant avtomatik ravishda kanonik ekvivalent bilan almashtirilmasligi kerak. Muallif o‘zgartirgan unsur tarjimada ham ko‘rinishi lozim. Shu jihatdan “ekvivalent maqolni topish” va “mualliflik transformatsiyasini tarjima qilish” alohida amallardir. Birinchisi paremiologik moslikni, ikkinchisi esa matnning ijodiy mexanizmini qayta yaratadi.

Tahlil, shuningdek, maqol tarjimasida ekvivalentlik iyerarxik xususiyatga ega ekanini ko‘rsatadi. Avvalo kontekstual ma‘no va pragmatik vazifa, keyin uslubiy bo‘yoq hamda obraz, undan so‘ng ritmik-sintaktik shakl hisobga olinadi. Biroq badiiy matnda obraz yoki tovush qurilishi syujet, xarakter nutqi yoxud muallif uslubining asosiy belgisi bo‘lsa, mazkur tartib o‘zgarishi mumkin. Demak, universal yagona usul emas, tarjima maqsadiga moslashgan kompleks strategiya samaralidir.

XULOSA

Xalq maqoli tayyor lisoniy formula bo‘lish bilan birga, nutqda ijodiy yangilanishga ochiq birlikdir. Uning stilizatsiyasi kanonik model va yangi kontekst o‘rtasidagi ma‘noviy taranglik asosida yuzaga keladi. Qisqartirish, kengaytirish, komponent almashtirish, kontaminatsiya, inversiya va intertekstual ishora stilizatsiyaning asosiy ko‘rinishlarini tashkil etadi.

Maqollarni tarjima qilishda to‘liq ekvivalent, qisman ekvivalent, funksional analog, kalka, tavsifiy tarjima va kompensatsiya usullari qo‘llanadi. Ularning hech biri barcha holat uchun mutlaq yechim emas. Tanlov maqolning matndagi vazifasi, janr, auditoriya, milliy obrazning ahamiyati va mualliflik transformatsiyasi darajasiga qarab amalga oshiriladi.

Stilizatsiyalangan maqol tarjimasining eng muhim talabi — o‘quvchiga nafaqat umumiy xulosani, balki tanish paremiologik modelning ataylab yangilanganini ham his qildirishdir. Buning uchun tarjimon manba maqolni aniqlashi, maqsad tilidagi mos modelni topishi va mualliflik o‘zgarishini shu model doirasida qayta yaratishi zarur. Shu tariqa semantik aniqlik, pragmatik ta‘sir, milliy-madaniy mazmun va estetik ifoda o‘rtasida muvozanat ta‘minlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Baker M. In Other Words: A Coursebook on Translation. 3rd ed. London: Routledge, 2018.
2. Newmark P. A Textbook of Translation. New York: Prentice Hall, 1988.
3. Nida E. A., Taber C. R. The Theory and Practice of Translation. Leiden: E. J. Brill, 1969.

4. Vinay J.-P., Darbelnet J. Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation. Amsterdam: John Benjamins, 1995.
5. Mieder W. Proverbs: A Handbook. Westport: Greenwood Press, 2004.
6. Venuti L. The Translator’s Invisibility: A History of Translation. 3rd ed. London: Routledge, 2017.
7. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Москва: Высшая школа, 1990.
8. Мусаев Қ. Таржима назарияси асослари. Тошкент: Фан, 2005.
9. Шомақсудов Ш., Шораҳмедов Ш. Ҳикматнома: ўзбек мақолларининг изоҳли луғати. Тошкент: Ўзбек совет энциклопедияси Бош редакцияси, 1990.
10. Mirzayev T., Musoqulov A., Sarimsoqov B. O‘zbek xalq maqollari. Toshkent: Sharq, 2005.
11. Kunin A. V. English-Russian Phraseological Dictionary. Moscow: Russky Yazyk, 1984.
12. Dobrovol’skij D., Piirainen E. Figurative Language: Cross-Cultural and Cross-Linguistic Perspectives. Amsterdam: Elsevier, 2005.